

EUOTRASH

Van Christian Kracht verscheen eerder bij
Uitgeverij De Arbeiderspers:

1979

Ik zal hier zijn bij zonneshijn en schaduw

Christian Kracht

Eurotrash

Vertaald door Peter Claessens

Roman

Uitgeverij De Arbeiderspers
Amsterdam · Antwerpen

De vertaler kreeg voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Gepubliceerd met steun van de Swiss Arts Council Pro Helvetia

swiss arts council

prohelvetia

Eurotrash:

Copyright © 2021 Christian Kracht/

Copyright © 2021 Verlag Kiepenheuer & Witsch, Köln

All rights reserved

Copyright Nederlandse vertaling © 2021 Peter J.Th.M. Claessens /

bv Uitgeverij De Arbeiderspers, Amsterdam

Oorspronkelijke titel: *Eurotrash*

Oorspronkelijke uitgave: Kiepenheuer & Witsch, Keulen

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van bv Uitgeverij De Arbeiderspers, Weteringschans 259, 1017 xJ Amsterdam.

Omslagontwerp: Sander Patelski

Omslagillustratie: Karien Deroo, *Man With Cherries* © Karien Deroo

Portret auteur: Noa Ben Shalom

Typografie: Perfect Service

ISBN 978 90 295 4505 1 / NUR 302

www.ChristianKracht.com

www.arbeiderspers.nl

Voor mijn vrouw, mijn dochter,
mijn zus en mijn moeder.

MIX
Papier van
verantwoorde herkomst
FSC® C004472

What is fully, completely understood
leaves no trace as memory.

– *Jiddu Krishnamurti*

Als je van Duitsland houdt,
kun je er maar beter niet heen gaan.

– *Jorge Luis Borges*

Dus, ik moest weer voor een aantal dagen naar Zürich. Mijn moeder wilde me dringend spreken. Ze had opgebeld of ik toch alsjeblieft eens gauw kwam, het had heel akelig geklonken aan de telefoon. En uit nervositeit daarover had ik me het hele lange weekend zo naar gevoeld dat ik ernstig last kreeg van constipatie. Daaraan moet ik bovendien toevoegen dat ik een kwarteeuw geleden een verhaal had geschreven dat ik om een of andere reden, die me nu helaas niet meer te binnen schiet, *Faserland* had genoemd. Het eindigt in Zürich, om precies te zijn midden op het Meer van Zürich, nogal traumatisch.

Ik was met het hele verhaal juist voor het eerst weer in aanraking gekomen toen ik, zoals gezegd in Zürich, aan het begin van de Bahnhofstrasse, een donkerbruine, ietwat ruwe wollen pullover had gekocht, bij een kleine, uit houten planken in elkaar getimmerde winkelkraam, niet ver van de Paradeplatz. Het was al avond geweest, ik had wat valeriaan ingenomen en het effect van de tabletten en het troosteloze van de Zwitserse herfst en de vijfentwintig verstreken jaren hadden mijn gemoed mateloos, als een loden last, bezwaard.

Kort daarvoor had ik wat rondgestruind in de oude binnenstad. Bij een clandestiene filmvoorstelling daar in Niederdorf was *In girum imus nocte et consumimur igni* vertoond, de laatste film van Guy Debord, die nog voor zijn zelfmoord was voltooid. Er waren vier of vijf mensen op komen dagen, wat ik gezien de nog steeds stralend zonnige warme avond en het bloedeloze, slaapverwekkende werk een wonder vond.

En nadat afscheid was genomen van het publiek, oftewel de twee professoren, de filmoperateur en een dakloze die een tijdje in een bioscoopstoel had willen slapen, en het handen schudden achter de rug was, ben ik vermoedelijk weer terug richting Paradeplatz gelopen, onbedoeld en doelloos door de nacht. En daar, aan de overkant van de Limmat, had ik toen inderdaad dat geïmproviseerde winkelkraampje van een Zwitserse commune gevonden waarin twee bebrilde vrouwen van onbestemde leeftijd en een bebaarde, vriendelijke jongeman zware wollen pullovers en dekens in natuurkleuren verkochten, die ze zelf hadden gebreid.

Deze eenvoudige wollen spullen hadden me op een gezellige manier authentiek geleken naast de kledingstukken die uitgestald waren in de etalages van de intussen allang gesloten maar nog steeds felverlichte boetieks van de Bahnhofstrasse, zoals me ook het glimlachen van de beide verkoopsters van, ja, dat moet toch wel gezegd worden, van realiteit en van betekenis vervuld leek. Mij op z'n minst reëler voorkwam dan die hele Bahnhofstrasse en de daar overal

links en rechts bij tientallen uitgestoken Zwitserse vlaggen en de luxurieuze, provinciale, banale decoratie in de etalages. En toen ik de communeleden het biljet van honderd frank gaf – nadat ik de pullover die ik ondanks de kou zonder dralen gepast had weer uitgetrokken had en in een neutrale, lichtbruine zak van pakpapier had laten inpakken –, had ik heel even de, ja, misschien ook wel bedrieglijke indruk gehad dat ik door deze transactie de hand had weten te leggen op iets belangwekkends.

Hoe het ook zij, ze hadden me de zak en een kleurige, enigszins verbleekte folder overhandigd, die ik lichtelijk gegeneerd in de zak mee omlaag had laten glijden. Ik kon hem toch later ongemerkt weggooien, had ik gedacht, en ik nam met een wat onhandige glimlach afscheid en wandelde een beetje rillerig richting Münsterplatz, met het idee in de bar van de Kronenhalle nog wat te drinken voordat ik weer terugging naar het hotel, in bed ging liggen, nog een plantaardig slaapmiddel innam en het licht uitdeed.

De aangelegenheden van mijn moeder, nu ik eraan denk, omwille waarvan ik om de maand naar Zürich moest, die stad van de opscheppers en de opsnijders en de vernedering, hadden me jarenlang volkomen verlamd. Het was iets verschrikkelijks geworden, het was iets totaal afschuwelijks geworden, het was meer geworden dan ik kon verdragen, dan normaal gezien van je gevergd zou mogen worden. Mijn moeder was namelijk heel erg ziek, dat wil zeggen ook ziek in haar

hoofd, niet alleen daar, maar vooral daar.

Om het contact met haar niet te verliezen en om me niet over te geven aan een toestand van moedeloosheid en vertwijfeling, had ik ooit het besluit genomen haar om de maand op te zoeken. Ja, ik had besloten de ellende gewoon te accepteren waarin mijn moeder sinds decennia lijdzaam verder leefde in haar woning, omgeven door omkieperende lege flessen wodka, ongeopende rekeningen van diverse in Zürich gevestigde sabelbontdepots en de knisterende folie van haar doosjes met pijnstillers.

Maar nu had ze uit zichzelf contact met mij opgenomen en mij verzocht te komen, vroeger had ze gewoon altijd afgewacht tot ik opdook, in dit tweemaandelijks ritme, in Zürich. Meestal wilde ze dat ik haar wat verhalen vertelde. Dat ze me opbelde maakte me zoals gezegd nog nerveuzer dan deze bezoeken me toch al maakten omdat ze er een bedoeling mee had, ze had plotseling de overhand, het ging zozegzegd van haar uit, vroeger had ze altijd gezwegen en afgewacht.

Ze had geen e-mail noch een mobiel en wilde niets weten van het internet. Te gecompliceerd, had ze altijd gezegd, en de toetsen, die waren haar te klein. Maar ik vermoedde dat ze er uit arrogantie niet aan wilde en niet louter uit onvermogen toetsen te bedienen. Ze deed alsof ze graag kranten en Stendhal las. Haar huid had de textuur van droge zijde, ze had altijd wel een klein beetje zonnebrand hoewel ze nooit buiten op het terras zat, bij de hortensia's.

Ze werd door de huishoudster bestolen, om de an-

dere dag was haar portemonnee leeg. Hoewel ze bijna geen geld uitgaf, was het altijd allemaal foetsie, zoals ook haar zwarte Mercedes op een dag foetsie was, uit de garage van de huurkazerne weggehaald en naar Boekovina getransporteerd door de Boekovinese man van de Boekovinese huishoudster, het was een verschrikking, maar in elk geval zat ze niet meer in Winterthur.

Haar tachtigste verjaardag had ze namelijk daar in de gesloten afdeling van de psychiatrische inrichting moeten vieren. Als je het van de humoristische kant bekeek, was het als bij Dürrenmatt, maar het was eigenlijk veel droeviger dan bij Dürrenmatt, omdat het om mijn moeder ging en niet om een willekeurige moeder en niet om een willekeurige psychiatrische inrichting maar om die met de duisterste, onbarmhartigste aller namen: Winterthur.

Ik had vergeten of verdrongen dat de kliniek nog een andere naam had, iets als Frankenstein, zoiets was het, ik kon er niet meer op komen. In ieder geval hadden ze haar weer ontslagen uit dit Winterthur, moesten ontslaan, omdat ze alleen bij rechterlijk besluit nog langer in de psychiatrische kliniek in bewaring kon worden gehouden, en dat besluit was er niet en zou er ook nooit komen. Want mijn moeder was er een kei in door haar geraffineerde manipulaties, door haar bruusk betuigde koelbloedigheid tegenover degenen die haar onderzochten te suggereren dat alles dik in orde was, ze moesten haar alleen maar weer naar haar

woning laten terugkeren, dan bleef alles ook zo, dik in orde. Ze moesten haar weer laten terugkeren naar haar geliefde fenobarbital, naar haar dozen met de goedkope fendant – de fles witte wijn met draaidop voor zeven frank vijftig – en het elke week opgezegde en elke week weer opnieuw genomen abonnement op de *Neue Zürcher Zeitung* en naar de middelmatige expressionistische schilderijen die haar man, mijn vader, haar tijdens hun huwelijk had gegeven, terwijl hij de Noldes, Munchs en Kirchners die hij met Lothar-Günther Buchheim in de DDR had geogst natuurlijk liever zelf in bezit had gehouden, opgerold onder zijn bed in het chateau aan het Meer van Genève, waar hij na de scheiding van mijn moeder had gewoond.

De gedachten aan de verdwenen verzameling schilderijen van mijn overleden vader kwelden me, telkens wanneer ik vernam dat bij Grisebach in Berlijn of bij Christie's in Londen of bij Kornfeld in Bern weer het ene of het andere werk was geveild. Het waren schilderijen die ik, omdat ze bij ons in Gstaad in het chalet hadden gehangen, sinds mijn vroegste jeugd kende, elke met fluwelen verf uitgevoerde penseelstreek, elke blauw-gele, zwart omrande wolk was me pijnlijk vertrouwd geweest. Altijd wanneer ik bij mijn moeder was spookte het beeld door mijn hoofd van de in haar woning hangende derderangs schilderijen van de Duitse expressionisten die van de buitengewone verzameling van onze familie overgebleven waren. Werken van Georg Tappert bijvoorbeeld of Max Kaus, en het valt niet te zeggen wat ellendiger was, de toestand

van mijn moeder of de trieste broddelwerkjes die daar in Zürich als ingelijste hoon aan de wanden hingen.

Het verval van deze familie, om niet te zeggen de atomisering van deze familie, waarvan het dieptepunt, zo kunnen we wel stellen, de tachtigste verjaardag van mijn moeder in de gemeenschapsruimte van de psychiatrische kliniek Winterthur was, was van een bodemloze vertwijfeling, ik zeg het graag nog een keer en telkens weer.

Ze had er ineengedoken gezeten, de vettige asblonde haren samengebonden in een paardenstaart, in een lichtblauw trainingspak van badstof. Voor haar op tafel het uit de Bahnhofstrasse meegenomen boeket van achthonderd frank, de ingevallen palimpsest van haar gezicht, door het in haar dronkenschap op de grond vallen vol schrammen en met overal donkerrode wondkorsten, de wenkbrauwen nog maar nauwelijks te zien maar overdekt met de gebutste zigzag van de met donker draad dichtgenaaide kwetsuren, zo zag het eruit, de neergang, het afglijden van deze familie als landkaart van haar gezicht, als je dat zo kunt zeggen.

Dus in plaats van direct naar het hotel in het oude stadscentrum terug te keren, ben ik toen inderdaad naar de bar van de Kronenhalle gegaan, waarvan de toegangsdeur altijd het tegenovergestelde deed van wat je verwachtte als je hem vastpakte. Wilde je trekken, liet hij zich alleen openen door te duwen, en andersom net zo. Daar had ik toen rechts achterin he-

lemaal aan het eind van de bar bij de toiletten plaatsgenomen, de tafels vooraan waren altijd gereserveerd voor mannen uit Zürich en hun meestal Oekraïense vrouwelijke aanhang. Het was lang geleden dat je een tafel vooraan had gekregen of er eens eentje niet gereserveerd was. Inmiddels had ik het opgegeven mijn hoop te vestigen op een tafel vooraan.

Als je in Zürich was, dacht je immers altijd dat de geest van Joyce en het Cabaret Voltaire er om je heen zou waaien, maar in werkelijkheid was het uitsluitend een stad van geldzuchtige eerste luitenanten en eigenmachtige ritselaars. Aan de bar rechts achterin bij de toiletten had je het toch net zo goed, had ik gedacht, tenslotte werden je daar dezelfde drie witte schoteltjes met respectievelijk zoute amandelen, paprikachips en kleine zoute stengels bij je consumptie geserveerd als aan de tafels vooraan, en mocht dat op een dag niet meer het geval zijn, dan kon je de bar van de Kronenhalle vermoedelijk nog altijd bezoeken, omdat het eigenlijk allemaal volkomen om het even was.

Eender verging het mijn moeder die misschien nu, vanavond, in haar woning alweer op haar gezicht was gevallen, hing er helemaal van af of ze zolpidem, fenobarbital of quetiapine ingenomen had, dus slechts één van de drie substanties of meteen alle drie tegelijk, weggespoeld met een of twee flessen van de genoemde fendant van zeven frank vijftig. Ze zou zich dan – na de val en de voetsporen in de bloedplas en de gezichten van de burens die zich voor haar schaamden achter de vitrages en de wit-oranje ziekenwagen en de noodopname

in het hospitaal en de daaropvolgende hernieuwde opname in Winterthur evenals het ontslag een week later omdat er geen rechterlijk besluit was, en de taxirit terug naar Zürich waarbij de taxichauffeur het biljet van duizend frank uit haar portemonnee nam en haar geen wisselgeld teruggaf, maar haar in plaats daarvan met een galante arm tot de woningdeur begeleidde –, ze zou zich dan hoe dan ook niets meer daarvan herinneren, behalve natuurlijk dat ze nog dringend een recept bij de apotheek moest afgeven, voor nog meer doosjes zolpidem, fenobarbital en quetiapine.

Ik had de laatste keer, bij mijn laatste bezoek twee maanden geleden, het bloed van mijn moeder op de marmeren vloer zorgvuldig opgedweild, waarna ze had opgemerkt dat ik zeker in haar bed had geslapen en helemaal niet in een hotel, dat met dat hotel was toch een leugen, en vervolgens had ze gevraagd hoe ik het eigenlijk in mijn hoofd had gehaald gewoon zo maar dat bloed op haar lakens achter te laten en nu ook nog op de vloer, wat ik in godsnaam aan het doen was, wat een brutaliteit.

En zo zat ik dus nu in de bar van de Kronenhalle terwijl zij in haar woning sliep en ik niet terug naar het hotel wilde maar terug moest, want wat moest ik hier in deze bar, die me aantrok en afstootte tegelijkertijd?

Dus liep ik weer terug naar de brug waaronder de heldere Limmat uit het meer stroomde en de zwanen hun kop onder hun vleugels te slapen hadden gelegd. Ik overwoog nog een paar minuten bij de Lindenhof

boven bij de muur te gaan staan en tussen het vallende loof misschien een sigaret te roken en van daarboven uit te kijken over de donkere stad Zürich en haar duisternis, wat ik vervolgens toch niet deed, maar zocht voor de deur van het hotel in mijn zakken naar de hotelsleutel omdat de receptie zo laat in de nacht niet meer bezet was, en bij het zoeken naar de sleutel zag ik heel plotseling en onverwachts de vader van mijn moeder voor me.

Ik zag de verzameling sadomasochistische werktuigen voor me die ze na zijn dood in de vergrendelde kast van de logeerkamer van zijn huis op Sylt hadden gevonden, dat beklemmende instrumentarium van de vernedering dat grootvader, mijn grootvader – partijlid vanaf 1928, tweede aanvalsleider van de SS en werkzaam in de Rijkspropagandaleiding van de NSDAP in Berlijn – na de oorlog en ook na de denazificatie in het Britse interneringskamp Delmenhorst-Adelheide, die geen enkel resultaat had, in zijn huis op Sylt verzameld had en zo niet in de realiteit, dan toch beslist in zijn zweterige dagdromen gebruikt had, tijdens de heimelijke bijeenkomsten in de kelder, met de in IJsland gerekruteerde jonge meisjes. Want alleen zij, zo had grootvader, mijn grootvader, gedacht, zouden het noordse ideaal op passende wijze in stand houden. De Noren, de Duitsers, de Denen waren te zwak, nee, het moesten IJslanders zijn die door hem als *au pairs* bij hem thuis in Sylt werden uitgenodigd, meisjes in wier stromend bloed de heilige Edda in alle eeuwigheid zong.

Zou het hem gelukt zijn zich door de talrijke jaar

in, jaar uit bij hem inwonende IJslandse te laten vernederen? Eentje kon ik me heel goed herinneren, een die Sigríður heette. Ze was rond de negentien, rijzig, vlasblond, Kirgizisch kraaienpootje, fijne zomersproeten had ze op haar überbleke huid. Met Sigríður werden dus, over het bureau gebogen, met het uiteinde van hun tong in de mondhoek, de runen geleerd, dat noordse alfabet waarin de Duitse plaatsvervangers van het noordse ras het verleden en de toekomst van de mensheid konden lezen, ja heel de esoterische hocus pocus werd bestudeerd in de met stapels boeken gevulde werkkamer van mijn grootvader.

Alles, de nazi-ufo's, Nieuw-Zwabenland op de Zuidpool, de glaciale kosmogonie en natuurlijk de ss-expeditie naar Tibet die mijn grootvader had meegeholpen te organiseren, zagezegd als verbindingspersoon tussen de Rijkspropagandaleiding en ss-Voorouderlijk Erfdeel, al die lariekoek dus werd met de geduldige Sigríður doorgesproken en verinnerlijkt, terwijl ze boterhammen met garnalen aten en limonade dronken en op het moment wachtten dat de familie eindelijk naar boven ging, naar bed, omdat dan eindelijk de langverbeide mogelijkheid was gekomen zich met prikkeldraad aan de tafelpoot te laten ketenen door de jonge, bleke Sigríður met haar zomersproeten. *Já, elskan mín*, had ze dan misschien gezegd. *Vlij je maar bij mij neer, kleine man.*

Soms, vaak, had ik tegen mezelf gezegd dat het, echt, geen teken van geestelijke gezondheid was dat je je

aan een zwaar gestoorde familie wist aan te passen. En hoe ik erin geslaagd was, er eigenlijk ooit in had weten te slagen, me aan de misère en de geestelijke gestoordheid van mijn familie te ontworstelen, aan deze afgronden, die niet dieper, onmetelijk dieper en ellendiger konden zijn, en een enigszins normaal mens te worden, dat bleef een raadsel voor me terwijl ik op het hotelbed in Zürich lag en naar het plafond staarde en buiten voor het raam voorbijtrekkende dronken Zürichse jongeren tekeeringen en hun trieste dronkenschap de vrije loop lieten.

Mijn moeder, dat heb ik al vermeld, was weliswaar door en door onaannemelijk, en haar situatie was, zoals gezegd, volkomen hopeloos, maar misschien, misschien had ze toch nog haar fatsoen kunnen bewaren in haar waan, misschien hield ze heel onverstoorbaar een doel voor ogen dat haar alleen als zodanig voorkwam, misschien keek ze met andere ogen naar de toekomst, misschien was ze echter ook alleen maar bang, zoals destijds, de laatste keer dat ze me uit eigen beweging had opgebeld, vijf jaar geleden, en aan de telefoon had gehuild, hoewel ze anders echt nooit hilde, voor de operatie aan haar wervelkolom, toen ze had gezegd dat ze zo vreselijk bang was.

Dat was een moment dat ik nooit meer ben vergeten, ik stond voor het Balthazar in New York, het was lente, en de mensen waren Broadway op gestroomd, en ik had geprobeerd haar aan de telefoon tot bedaren te brengen. Weet je, had ik tegen haar gezegd, het